

Kpt. Dr. med. Lucjusz Albin Wajszczuk – („Wędrowniki” - II)

<http://www.wajszczuk.pl/polski/drzewo/tekst/0086lucjusz.htm> - uzupełnienia, (WJW – 132.2021)

Służba wojskowa w Kampanii Wrześniowej 1939r, poszukiwania - II, (2020)

Kontynuacja poszukiwań w Centralnym Archiwum Wojskowym w Rembertowie była możliwa i nowe informacje otrzymano 6.I.2021 dzięki uprzejmości Prof. Adama Ostanka.

Nowe informacje:

- 1/ 1916-1918, Charków - Unia Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Niepodległościowej
- 2/ 29.VII.1939 – 26.IX.1939 – kadra zapasowa kawalerii, Lapigóź/Luków, st. lekarz kadry*
- 3/ 1943 – 1944, Siedlce - Polski Związek Wolności (PZW)

* wpis w książeczce wojskowej Lek. Kpt. Lucjusza Wajszczuka – podaje datę zakończenia służby wojskowej w 1939r. - 26.IX.1939, (następny wpis jest z 1945 roku i podaje datę ponownego rozpoczęcia służby w LWP, już jako major – 6.II.1945).
Zbliżona data - 27.IX.1939 pojawia się również, jako data rozwiązania jego jednostki.

Mózna więc przypuszczać, że Dr. Kpt. Lucjusz Wajszczuk został powołany do służby wojskowej wcześniej (marzec 1939), jako lekarz pułkowy 22 p.p. (Siedlce), przebywał początkowo w Koronowie, k/Bydgoszczy, został przeniesiony służbowo 29.VII.1939 na stanowisko starszego lekarza Kadry Zapasowej Kawalerii z siedzibą w Lapigózie (Łuków).

Nie wiadomo dokładnie, czy i kiedy tam dotarł? Również nie wiadomo, kiedy opuścił Łuków – czy, prawdopodobnie, z głównymi jednostkami, ale kiedy? (27 Pułk Ułanów został przewieziony w okolice Sierpca już pod koniec marca, a później na początku lipca - ku granicy, w okolice Lidzbarku).

Wiadomo, że 2.IX.1939 przybyło do Ośrodka Zapasowego w Łukowie 300 ułanów z 25, 26 i 27 pułków z końmi i uzbrojeniem. Sformowano dwa szwadrony - Konny, który 10 września odmaszerował w kierunku południowo-wschodnim, toczył walki w rejonie Włodzimierza Wołyńskiego, 24 września został wzięty do niewoli we wsi Grabowiec Góra w pobliżu Hrubieszowa. – Pieszy, opuścił Łuków 12 września, maszerując przez Radzyń Podlaski dotarł 20 września do Chełma Lubelskiego i tam został zdemobilizowany. Mała grupa ułanów z tego szwadronu dołączyła 5 października do SGO "Polesie".

Również, nie została jeszcze wyjaśniona uprzednio znaleziona informacja o objęciu przez Kpt. Lek. Lucjusza Wajszczuka dowództwa nad 902 Szpitalem Polowym w Łukowie (zobacz – poniżej).

UNIKNAŁ NIEWOLI, UKRAIŃKICH MORDÓW I LOSÓW "KATYNIA"?

21. Działalność społ.-polit. (nazwa partii, organizacji, czasokres):	1939
a) do 1939 r.:	Unia o Charkowie 1916-1918r. Tow. Popier. Inkw. 1932-
b) w okresie okupacji (1939—1945):	Tajn. Tow. Pomoc. wdow. i sierot 1940-1944r. Tajne Kur. Sióstr. Pogot 1942-1944 P.Z. W. 1943-1944
c) od 1945 r.:	Zw. Zw. Prac. Just. Uber. Społ. Selcja lekarz. 1944-1949 P. C. W. 1944-1949
22. Udział w ruchu partyzanckim (1939—1945):	nie był
23. Służba wojskowa (czasokres):	
a) do 1939 r.:	1919-1921 Inp. Woj. Siedlce, Bzou San. Garbatka Kurs med. wojsk. dwóch Inp. Woj. Praga-War. 22 p.p. Siedlce

Nazwa organizacji, parti lub organizacji międzynarodowej	Od – do
Unia Młodych, Postępowo-Niepodległościowa, „Unia” w Charkowie	1916-1918

Studia w Charkowie

Unia Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Niepodległościowej – (1916 – 1918)

https://pl.wikipedia.org/wiki/Unia_Stowarzysze%C5%84_Polskiej_M%C5%82odzie%C5%BCy_Niepodleg%C5%82o%C5%9Bciowej

Unia Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Niepodległościowej (do 1911 **Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej**, pot. „**Filarecja**”) – polityczna organizacja młodzieżowa, powstała w marcu 1910 roku w Leodium (Liège) z inicjatywy PPS-Frakcji Rewolucyjnej oraz Związku Walki Czynnej.

Liczyła około 600 członków z młodzieży akademickiej i gimnazjalnej, głównie ze środowisk inteligentnych; obejmowała również swoim wpływem organizacje filareckie w Europie Zachodniej, w Galicji („Życie” we Lwowie, „Promień” w Krakowie i Lwowie) i zaborze rosyjskim (Związek Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej), działała również wśród polskich studentów w Rosji. Wysuwała hasła bojkotu szkół rządowych w Królestwie Kongresowym i zaborze rosyjskim, wydawała pisma: „Jutro”, „Biuletyn Szkolny”, „Ruń”, „Nasza Praca”, „Nurt”, „Promień”, „Głos Młodych”. Przed I wojną światową większość członków wstąpiła w szeregi Związku Strzeleckiego. Po wybuchu wojny Unię rozwiązano; część członków kontynuowała działalność, najpierw jako Związek Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej, potem od 1918 Związek Polskiej Młodzieży Socjalistycznej, a następnie jako Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej.

Ze wspomnień redaktora "Jedności Robotniczej" -

http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Kwartalnik_Historii_Prasy_Polskiej/Kwartalnik_Historii_Prasy_Polskiej-r1982-t21-n1/Kwartalnik_Historii_Prasy_Polskiej-r1982-t21-n1-s101-118/Kwartalnik_Historii_Prasy_Polskiej-r1982-t21-n1-s101-118.pdf

8. Mowa o *Unii Młodzieży Postępowo-Niepodległościowej* działającej od maja. 1916 w *Charkowie*.

=====

Piotrkowianin, który odzyskał pamięć rodaków - <http://ppspl.eu/index.php/historia/375->

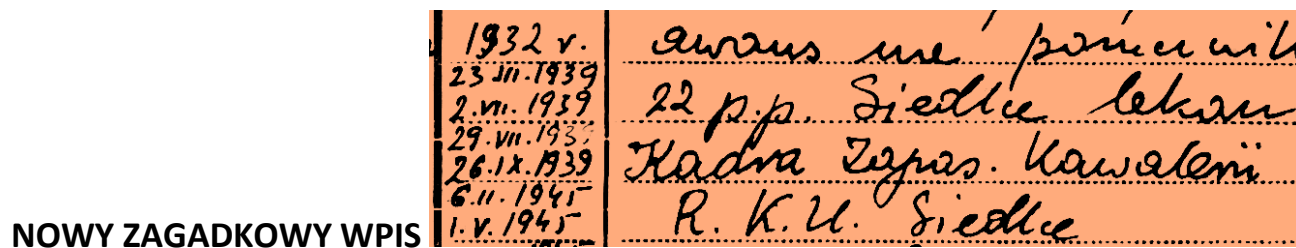
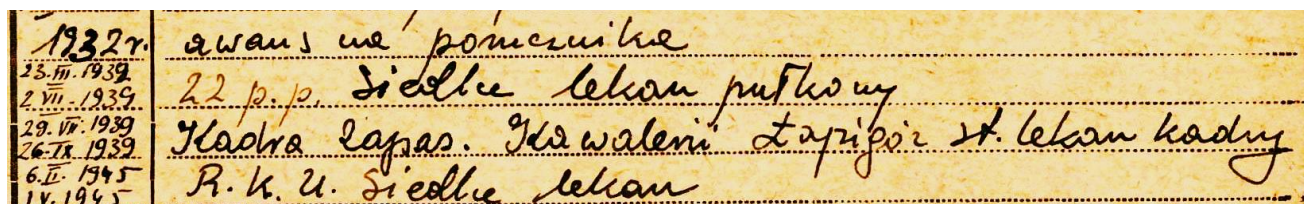
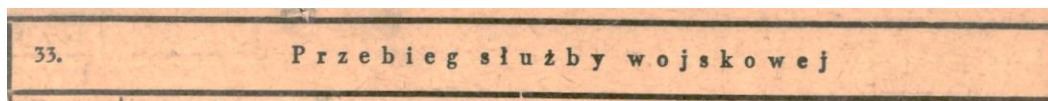
Bardziej odpowiadało mi przyjęcie od Chrystusa szlachetnych i pięknych elementów jego nauki, które również w życiu współczesnym reprezentował dla mnie socjalizm. Nie doszedłem więc do zasadniczego negowania religii, ale związane z nią obrządki stały się dla mnie obce - mawiał Witalis Zygmunt Zaremba, urodzony w Piotrkowie działacz PPS-u. piotrkowianin-ktory-odzyskal-pamiec-rodakow

Unia Młodych, Postępowo-Niepodległościowa, „Unia” w Charkowie	1916-1918
Unia Młodych, Postępowo-Niepodległościowa, „Unia” w Charkowie	1916-1918
Unia Młodych, Postępowo-Niepodległościowa, „Unia” w Charkowie	1916-1918

Okupacja

Polski Związek Wolności został utworzony w listopadzie 1939 w [Warszawie](#) przez przedwojennych członków [Partii Narodowych Socjalistów](#) i [Narodowego Stronnictwa Pracy](#), byłych pracowników Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz żołnierzy [36. Pułku Piechoty Legii Akademickiej](#). Jego współzałożycielami byli [Antoni Szadkowski](#) ps. „Bolesław”, „Leszek”, który został przewodniczącym Związku (do 1944), [Jerzy Rokicki](#) ps. „Jurek” i [Roman Porczyński](#) ps. „Lutek”. Struktura organizacyjna w terenie obejmowała Okręgi: Warszawa, [Częstochowa](#), [Lublin](#), [Łódź](#), [Kraków](#), [Rzeszów](#), [Białystok](#), [Śląsk](#), [Poznań](#), [Pomorze](#) i [Warmia](#). Na czele pionu wojskowego od lutego 1940 stał pułkownik dyplomowany [Karol Ziemiński](#) ps. „Wachnowski”, były dowódca 36 Pułku Piechoty, który w 1942 podporządkował podległe mu struktury [Armii Krajowej](#). Ogółem organizacja liczyła kilka tysięcy członków. Prowadzono głównie działalność w zakresie propagandy (m.in. wydawano kilka pism podziemnych, jak „Wolna Polska”, „Wojna Cywilna”, „Kilof Śląski”, „Głos Prawdy”, „Nowiny Polskie”, „Radło”, „Za Wolność”), samoobrony oraz sabotażu, np. w Częstochowie i okolicy grupy PZW dokonały około 200 akcji sabotażowych i dywersji (udział w [Akcji N](#)). 8 lipca 1940 Niemcy aresztowali część kierownictwa, w wyniku czego PZW uległ dużemu osłabieniu. 17 września 1944 PZW przystąpił do [Centralizacji Stronnictw Demokratycznych, Socjalistycznych i Syndykalistycznych](#). W lutym 1945 ujawnił się wobec nowych władz [Polski Ludowej](#).

Ideologicznie PZW przedstawiał sobą lewicowy nacjonalizm, zauważalne też były w jego publicystyce wpływy [Jana Stachniuka](#) z ruchu [Zadruga](#). Na łamach swojej prasy publiczności PZW postulowali po wojnie utworzenie wspólnoty państw leżących między Rosją a Niemcami – używano pojęcia „Wspólnoty Słowiańskiej” (także Federacji Europy Środkowej) – ale bez Rosji^[1].

23.III.1939 (mobiłiacja) – 2.VII.1939 – 22. p.p., Siedlce, lekarz pułkowy

29.VII.1939 – 26.IX.1939 – kadra zapasowa kawalerii, Lapigóz, st. lekarz kadry*

6.II.1945 – R.K.U. Siedlce

(...)

* W wyniku poszukiwań w Internecie informacji o „kadrze zapasowej” natrafiono na poniższy wpis - <https://archiwum.allegro.pl/oferta/ulani-osrodek-zapasowy-nowogr-bryg-kaw-lukow-i6802936108.html>

PRZEDMIOTEM AUKCJI JEST KARTA POCZTOWA WYDANA PRZEZ SIEDLECKI KLUB KOLEKCJONERÓW (W 2016 ROKU) UKAZUJĄCA ZDJĘCIE PODOFICERÓW OŚRODKA ZAPASOWEGO

NOWOGRODZKIEJ BRYGADY KAWALERII Z ŁUKOWA NA WYCIECZCE W WARSZAWIE. MAJĄ KURTKI MUNDUROWE WZ. 19, ROGATYWKI GARNIZONOWE WZ. 27 I SZABLE PODOFICERSKIE WZ. 21 Z JEDNĄ RYFĄ. SZWADRONY ZAPASOWE 25, 26, 27 PUŁKU UŁANÓW WCHODZĄCYCH W SKŁAD NOWOGRODZKIEJ BRYGADY KAWALERII STACJONOWAŁY DO 1939 ROKU W KOSZARACH NA ŁAPIGIZIE W ŁUKOWIE. NA TLE ZDJĘCIA ODZNAKA PAMIĄTKOWA 27 PU. STAN BDB. KOSZT WYSYŁKI POLECONEJ 5,50 ZŁ.

A więc, istniał w ŁUKOWIE ośrodek i stacjonowała tam kadra zapasowa kawalerii – 25, 26 i 27 Pułku Ułanów NOWOGRODZKIEJ BRYGADY KAWALERII, Dr Lucjusz Albin Wajszczuk był starszym lekarzem kadry!

Dalsze poszukiwania - https://www.google.com/search?source=hp&ei=rD3X8-LlpCftQa_8LygCg&q=SZszWADRONY+ZAPASOWE+25%2C+26%2C+27+PU%C5%81KU+U%C5%81AN%C3%93W+&oq=SZszWADRONY+ZAPASOWE+25%2C+26%2C+27+PU%C5%81KU+U%C5%81AN%C3%93W+&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQDFDqWFiasQFguOsBaABwAHgAgAFTiAGnApIBATSYAQcGgAQKgAQGgAQdnd3Mtd2l6&scient=psy-ab&ved=0ahUKewjPguHDK4vuAhWQQs0KHT84D6QQ4dUDCA

Nowogródzka Brygada Kawalerii -

https://pl.wikipedia.org/wiki/Nowogr%C3%B3dzka_Brygada_Kawalerii#Obsada_personalna_w_latach_1921-1939

1 kwietnia 1937 roku [Brygada Kawalerii „Baranowicze”](#) przemianowana została na Nowogródzką Brygadę Kawalerii. Brygada rozlokowana była na terenie [Okręgu Korpusu Nr IX](#) z wyjątkiem 3 pułku strzelców konnych, który stacjonował w [garnizonie Wołkowysk](#) na terenie [Okręgu Korpusu Nr III](#)

Organizacja pokojowa brygady w latach 1937–1939..

- (...) Dowództwo Nowogródzkiej Brygady Kawalerii w Baranowiczach
- [25 pułk Ułanów Wielkopolskich](#) w [Prużanie](#)
- [26 pułk Ułanów Wielkopolskich im. Hetmana Wielkiego Litewskiego Jana Karola Chodkiewicza](#) w Baranowiczach
- [27 pułk ułanów im. Króla Stefana Batorego](#) w [Nieświeżu](#)
- (...)
- szwadron zapasowy 25 pułku ułanów w Łukowie
- szwadron zapasowy 26 pułku ułanów w Łukowie
- szwadron zapasowy 27 pułku ułanów w Łukowie

Dowódcy brygady - gen. bryg. [Władysław Anders](#) (IV 1937 - 11 IX 1939 → dowódca [GO Kaw](#))

naczelnny lekarz - kpt. dr med. Bolesław Tomaszewski (...)

pluton sanitarny konny nr 89 (3 pułk strzelców konnych) - dowódca – kpt. dr Bolesław Tomaszewski

Jednostki podporządkowane dowódcy [Okręgu Korpusu Nr IX](#):

- [Ośrodek Zapasowy Nowogródzkiej BK „Łuków” w Łukowie](#) (szwadron zapasowy 25 pułku ułanów)
 - dowódca - płk [Włodzimierz Kownacki](#)
- szwadron marszowy nr 1 (szwadron zapasowy 25 pułku ułanów)
- szwadron marszowy nr 2 (szwadron zapasowy 26 pułku ułanów)
- szwadron marszowy nr 3 (szwadron zapasowy 27 pułku ułanów)
- szwadron marszowy nr 4 (3 pułk strzelców konnych)
- uzupełnienie marszowe 9 szwadronu kolarzy (3 pułk strzelców konnych)
- uzupełnienie marszowe 9 szwadronu pionierów (szwadron zapasowy 26 pułku ułanów)
- uzupełnienie marszowe 9 szwadronu łączności (szwadron zapasowy 26 pułku ułanów)

Ośrodek Zapasowy Kawalerii „Łuków”

https://pl.wikipedia.org/wiki/O%C5%9Brodek_Zapasowy_Kawalerii_%E2%80%9E%C5%81uk%C3%B3w%E2%80%9D

Ośrodek Zapasowy Kawalerii „Łuków” nie istniał w organizacji pokojowej Wojska Polskiego. Był Jednostką mobilizowaną zgodnie z planem mobilizacyjnym „W”, w I rzucie mobilizacji powszechnej. Jednostką mobilizującą Ośrodek Zapasowy Kawalerii „Łuków” była Kadra Zapasowa Kawalerii „Łuków” w Lukowie. Zadaniem ośrodka było szkolenie uzupełnień dla Nowogródzkiej Brygady Kawalerii.

W ośrodku zostały sformowane trzy szwadrony marszowe:

- 25 Pułku Ułanów - dowódca por. Tadeusz Basiński
- 26 Pułku Ułanów - dowódca por. Konstanty Bordziłowski
- 3 Pułku Strzelców Konnych - dowódca rtm. Bronisław Korzon. Te trzy szwadrony zasiliły oddziały Podolskiej Brygady Kawalerii i brały udział w walkach wraz z pułkami brygady.
- **szwadron zbiorczy 25 i 26 Pułku Ułanów** - pod dowództwem rtm. Mariana Jadownickiego wszedł w skład Grupy Kawalerii ppłk. Wani, a od 20 września walczył razem z 7 Pułkiem Ułanów. Z pozostałych oddziałów znajdujących się w ośrodku zaimprovizowano Oddział kawalerii ppłk. Wisłockiego.

A więc, napewno – Ojciec był powołany do wojska wcześniej, już wiosną 1939 roku, odwiedzaliśmy Go wkrótce potem (wiosną lub wcześniej latem?) z Mamą w Koronowie k/Bydgoszczy, gdy, jako porucznik, prawdopodobnie był jeszcze lekarzem pułkowym 22 p.p. Kiedy otrzymał awans na kapitana?

Od 29.VII.1939 do 26.IX.1939 miał przydział do kadry zapasowej kawalerii! Nie wiadomo, gdzie wówczas ta kadra zapasowa przebywała? Czy i kiedy do niej dołączył, w Koronowie (kadra tam przybyła?), czy On dołączył do kadry w Łukowie/Łapigózie? Jakie stanowisko objął po przyłączeniu się do sił głównych? Cała jednostka została rozwiązana 26.IX.1939 w okolicach Władypola po ciężkiej bitwie z Armią Czerwoną! Ojciec dotarł do domu w Siedlcach dopiero przy końcu listopada, ukrywając się po drodze! Nadal szczegóły „wędrowki” (z Koronowa do?, do?, do? ...) nie są znane.

BITWA POD TOMASZOWEM LUBELSKIM “DRUGA” (22-27.09.1939)

dowództwo Frontu Północnego marsze i przemarsze jednostek polskich pozycje jednostek polskich marsze bojowe i przemarsze Nowogrodzkiej BK	dowództwo niemieckie marsze i przemarsze jednostek niemieckich pozycje jednostek niemieckich

	dowództwo Frontu Północnego
	marsze i przemarsze jednostek polskich
	pozycje jednostek polskich
	marsze bojowe i przemarsze Nowogrodzkiej BK

25 Pułk Ułanów Wielkopolskich -

https://pl.wikipedia.org/wiki/25_Pu%C5%82k_U%C5%82an%C3%B3w_Wielkopolskich#Pułk_w_kampanii_wrześniowej_1939

Pułk powstał na terenach [Wielkopolski](#) z której pochodziła większość jego kadry oficerskiej, podoficerskiej i żołnierzy wywodzących się wcześniej z różnych armii zaborczych, jak i późniejszych żołnierzy ochotników^{[1][2]}. Po zakończeniu działań wojennych w 1920 pułk stacjonował w Kaliszu, a następnie został przeniesiony w okolice Nowogródka^[3]. Od 1924 stacjonował w garnizonie [Prużana](#). **Szwadron zapasowy pułku znajdował się w [Łukowie](#)^[4].**(...)

W czasie [wojny obronnej](#) 1939 walczył w składzie [Nowogródzkiej Brygady Kawalerii](#)^{[14][15]}. Początkowo w rejonie [Lidzbarka](#)^[14], a następnie [Mińska](#) i [Otwocka](#)^[16]. Pułk zakończył swoje działania w rejonie [Władypola](#) **27 września** 1939, niewielkie grupki przedostały się na [Węgry](#).

23 września 1939 przeprowadził bohaterską szarżę pod [Krasnobrodem](#), która zmieniła się następnie w ciężką [bitwę pod Krasnobrodem](#), w której, mimo ciężkich strat, osiągnięto duże sukcesy w postaci zajęcia i utrzymania miasta, wzięcia do niewoli sztabu niemieckiej [8 Dywizji Piechoty](#) oraz dokonania uzupełnień w ludziach i koniach^[17].

naczelnny lekarz medycyny – por. lek. Edward Jędrych^[1] - (zamordowany przez Ukraińców)

26 Pułk Ułanów Wielkopolskich - im. hetmana Jana Karola Chodkiewicza

https://pl.wikipedia.org/wiki/26_Pu%C5%82k_U%C5%82an%C3%B3w_Wielkopolskich

[Pułk](#) został [sformowany](#) z własnej inicjatywy i na własny koszt przez [Ignacego Mielżyńskiego](#) w lipcu 1920, w [Poznaniu](#), jako 215 ochotniczy pułk Jazdy Wielkopolskiej. W okresie pokoju stacjonował w [garnizonie Baranowicze](#), a **szwadron zapasowy w [Łukowie](#)^[1]**.

Przydzielony do 9 Brygady Jazdy, po reorganizacji w [Nowogródzkiej Brygadzie Kawalerii](#).

27th Uhlan Regiment (Poland) - [https://en.wikipedia.org/wiki/27th_Uhlan_Regiment_\(Poland\)](https://en.wikipedia.org/wiki/27th_Uhlan_Regiment_(Poland))

The **27th King Stefan Batory Uhlan Regiment** ([Polish language](#): **27 Pułk Ułanów im. Króla Stefana Batorego, 27 puł**) was a cavalry unit of the [Polish Army](#) during the [Second Polish Republic](#). Formed in July 1920, it fought in the [Polish-Soviet War](#) and the 1939 [Invasion of Poland](#). The regiment was garrisoned first in [Włocławek](#), to be moved in August 1921 to [Nieswiez](#) (now [Belarus](#)). **In 1939, it was part of the [Nowogrodzka Cavalry Brigade](#). It fought in several battles in September 1939, capitulating to the [Red Army](#) near [Władypol](#), on **September 27, 1939**.**

27 Pułk Ułanów - https://pl.wikipedia.org/wiki/27_Pu%C5%82k_U%C5%82an%C3%B3w

[Kampanię wrześniową](#) w 1939 r. pułk odbył w składzie [Nowogródzkiej Brygady Kawalerii](#). Pułk walczył pod [Mińskiem Mazowieckim](#) (13 września), [Krasnobrodem](#) (23 września), [Hutą Różaniecką](#) i [Morańcami](#) (26 września). 27 września pod wsią Władypol pułk kapitulował otoczony przez [Armię Czerwoną](#). W okresie II wojny światowej odtworzony w ramach [Armii Krajowej](#); rozwiązany w styczniu 1945 roku.

27 Pulk Ulanow – mobilizacja alarmowa – **23 III.1939**, przewieziony z miejsc stacjonowania: 26..III.1939 w okolice Sierpeca, 8 VII 1939 do planowanych pozycji obronnych w okolicy Lidzbarka, przy granicy z Prusami Wschodnimi. Pierwsze potyczki z wrogiem 2.IX.1939. Poniżej jest załączona

dwu-częściowa mapa, na której są zaznaczone daty i miejscowości pobytu (czarny druk) i okolice miejscowości, gdzie toczono walkę z Niemcami (na czerwono – w tekście i na mapach). Dwie ostatnie miejscowości znajdują się obecnie na terenie Ukrainy. Pułk został rozwiązany po walkach z Niemcami 26.IX.1039 i po ataku przez i całodniowych zaciętych walkach z Armią Czerwoną. Wielu żołnierzy poległo, część dostało się do niewoli niemieckiej, wielu oficerów (**Katyń**) i żołnierzy dostało się w ręce Sowietów, mniejsza część zdołała przekroczyć granicę węgierską, a małym grupom udało się ukryć i uratować. Podczas ostatnich dwu dni walczyli jednocześnie z **Niemcami i z Sowietami!**

27 Pułk Ułanów w kampanii wrześniowej

Obsada personalna i struktura organizacyjna w marcu 1939 roku^{[26][c]}: - lekarz medycyny – kpt. lek. Jerzy Roman Szelczyński

(Kpt.Lek. LW. – 23.III.1939 – mobilizacja (alarmowa)

29.VII.1939 – 26.IX.1939 – kadra zapasowa kawalerii, Lapigóz, st. lekarz kadry*, j.w.)

Kampanię wrześniową w 1939 r. pułk odbył w składzie Nowogródzkiej Brygady Kawalerii. **23 marca 1939** roku wraz z **mobilizacją alarmową** jednostek Okręgu Korpusu nr IX został zmobilizowany w ramach Nowogródzkiej Brygady Kawalerii, 27 pułk ułanów. Po osiągnięciu 25 marca gotowości marszowej nazajutrz został przewieziony transportem kolejowym i dyslokowany na północny wschód od **Sierpca**, sztab pułku ze szwadronem gospodarczym zakwaterowano we wsi Rościszewo, reszta w pobliskich wsiach. **8 lipca** pułk dyslokowano w rejon granicy polsko-niemieckiej wzdłuż **rzeczki Działdówki** i bagien na odcinku od Zakrzewa Polskiego do wsi Nowy Dwór w pobliżu **Lidzbarka**. Przystąpiono do rozbudowy inżynieryjnej terenu, kopiąc transzeje, ustawiając zasieki z drutu kolczastego, wycinając drzewa i krzewy^[10].

1 września pułk nie walczył, **2 września** prowadził **potyczki** z pojawiającymi się przed pozycjami patrolami wroga oraz dokonał zniszczeń na przedpolu pozycji. W godzinach popołudniowych dywizjon 27 pułku (2, 4 szwadrony i pluton ckm) pod dowództwem rtm. Z. Racewicza ze wsparciem baterii 9 dak wykonał natarcie na oddziały niemieckie zagrażające pozycją 20 Dywizji Piechoty **broniącej pozycji mławskiej** (http://www.fortyfikacje.net/strona/pozycja_mlawa.htm). Dywizjon z powodzeniem zdobył wieś Rywociny, gdzie wziął do niewoli 34 jeńców, zdobył 67 rowerów oraz zniszczył 2 pojazdy pancerne. **3 września** dywizjon 27 pułku wycofał się do **Petrykoz**, a potem do **Sarnowa**. **4 września** o świcie 27 pułk ułanów i 4 pułk strzelców konnych ze wsparciem baterii 9 dak wykonały natarcie na Petrykozy styk niemieckich 217 i 61 Dywizji Piechoty nacierających na skrzydło polskiej 20 DP. O godz. 6 piechota niemiecka kontratakowała pozycje 27 pułku, powstrzymana z kolei kontratakami 2 i 3 szwadronów pułku. Na rozkaz dowódcy Armii "Modlin" przerwano natarcie, a pułk **5 września** skoncentrował się w rejonie **Sierpca**. **W nocy 5/6 września** pułk wraz z całą Nowogródzką BK przemieścił się do **Plocka**, zajmując rejon Radziwie-Łąck jako odwód brygady^[11]. **Nocą 8/9 września** pułk wraz z brygadą wykonał marsz wzdłuż Wisły przez Gąbin i Puszcę Kampinoską do **Nowego Dworu Mazowieckiego**, do następnej nocy ułani Króla Batorego kwaterowali w Puszczy Kampinoskiej. **10/11 września 27** pułk przekroczył most w **Nowym Dworze Maz.** i lasami poprzez Jabłonnę osiągnął **Starą Miłosnę-Wiązownę** i przeszedł na odpoczynek.

13 września 27 pułk ułanów prowadził w ramach Nowogródzkiej BK działania zaczepne w kierunku **Mińska Mazowieckiego**. Wyruszył z Wiązowny w szyku konnym spychając niemieckie patrole ze składu 11 DP. Spieszony natarciem 2, 3 i 4 szwadronów opanował wieś **Mniszew**, następnie pod silnym ostrzałem artylerii nieprzyjaciela odparł silny kontratak piechoty niemieckiej utrzymując przy pomocy ognia szwadronu ckm pozycje. Nieudany kontratak w szyku konnym - szarży wykonał 1 szwadron, przyniósł on ułanom straty w wysokości 20% stanu osobowego. **W nocy 13/14 września** pułk na rozkaz **gen. W. Andersa** przerwał walkę i opuścił płonący **Mniszew**^[12]. Pułk w raz z całą Grupą Operacyjną Kawalerii wykonał marsz w kierunku Lubelszczyzny, osiągnął **14 września** wieczorem **Łaskarzew**, a **następnego dnia Baranów** nad Wieprzem. W trakcie dwudniowego

odpoczynku w lasach koło Baranowa, we wsi **Niemce** pułk stoczył potyczkę z podjazdem wroga. Wieczorem **17 września** 27 pułk ułanów podjął dalszy marsz na południe w szykach swojej brygady, poprzez **Stręczyn, Pawłów, Rejowiec, Maciejów** osiągając **Chelmiec-Kraśniczyn** **20 września**. Nazajutrz pułk dotarł w rejon **Wojślawice-Grabowiec**. **22 września** Grupa Operacyjna gen. Andersa podjęła natarcie w kierunku **szosy Tomaszów-Zamość**, ułani Króla Batorego przebywali tego dnia w odwodzie macierzystej brygady, ubezpieczając Wołyńską BK we wsi Dąbrowy.

Po opanowaniu przez bratni **25 pułk ułanów** rano **23 września** **Krasnobrodu**, wprowadzony do natarcia 27 pułk pod wsią **Ciotusza** rozbił oddział taborów niemieckich zdobywając zaopatrzenie i amunicję. **24 września** pułk osiągnął **Rudę Różaniecką** i przeszedł na postój ubezpieczony. **25 września** ułani Króla Batorego dotarli do lasów na południe od **Wólki Horynieckiej**.

W dalszym marszu **26 września** pułk przekroczył szosę Jaworów-Krakowiec w ślad za prowadzącym zwycięskie natarcie **26 pułkiem** ułanów osiągnął młyn **Broszki**. Z tej pozycji wyjściowej na rozkaz dowódcy Nowogródzkiej BK płk Kazimierza Żeliszewskiego wykonał szarżę w szyku konnym na obsadzoną przez batalion piechoty niemieckiej 28 DP wieś **Morańce**. W jej trakcie część pułku (3 i 4 szwadron) wdarła się do wsi, szarża reszty pułku w ogniu broni maszynowej i artylerii załamała się, poległo ponad 50 ułanów, a ok. 30 odniosło rany.

W trakcie dalszego marszu **27 września** pod wsią **Władypol** pułk natknął się na oddziały **Armii Czerwonej**, z którymi stoczył zaciętą walkę.

Z uwagi na brak, amunicji, opatrunków oraz wyczerpanie żołnierzy i koni gen. **W. Anders rozwiązał oddziały i nakazał przedzierać się ku granicy Węgierskiej w małych grupach.**

Część pułku ok. 200 oficerów i ułanów w dworze Balice została otoczona przez oddziały sowieckie i skapitulowała. **Część taborów i lekko rannych przebywających w lesie z ppor. W. Szypnickim uniknęła niewoli.** Kilka grup dotarło do granicy węgierskiej, wielu podoficerów i ułanów zginęło zabitych przez Ukraińców.

Oddział ppor. Wacława Szypnickiego powiększony do ponad 60 kawalerzystów doskonale uzbrojonych tocząc potyczki z bandami ukraińskimi i walki z oddziałami niemieckimi na terenie Lubelszczyzny w rejonie Hedwiżyna i Janowa Lubelskiego, **dotarł 13 października w Góry Świętokrzyskie**. Na tym terenie działał do grudnia 1939 roku, przechodząc do konspiracji najpierw do TAP, a od lutego 1940 roku do SZP/ZWZ^[13].

Poza macierzystym 27 pułkiem ułanów, w działaniach bojowych uczestniczyły pododdziały sformowane z rezerwistów i kadry pułku na bazie szwadronu zapasowego i połączonego **Oddziału Zbierania Nadwyżek** w ramach **Ośrodka Zapasowego Nowogródzkiej BK w Łukowie**. **2 września 1939 roku do Łukowa siedziby szwadronu zapasowego 27 puł. przybyło 300 ułanów z 25, 26 i 27 pułków z końmi i uzbrojeniem. Sformowano dwa szwadrony:**

- **Konny** dowodzony przez rtm. Eugeniusza Cierpickiego, który **10 września** odmaszerował w kierunku południowo-wschodnim, wszedł w skład Grupy płk dypl. Leona Koca w **Kowlu**, toczył walki w składzie tej grupy w rejonie **Włodzimierza Wołyńskiego**. **24 września** został wzięty do niewoli we wsi **Grabowiec Góra** w pobliżu Hrubieszowa.

- **Pieszny** dowodzony przez rtm. Edwarda Metzgera, który wszedł w skład "Samodzielnego Dywizjonu Kawalerii mjr Witolda Boreyszy. **Opuścił on Łuków 12 września** maszerując przez **Radzyń Podlaski** dotarł **20 września** do **Chelma Lubelskiego** i tam został **zdemobilizowany**. Mała grupa ułanów z tego szwadronu dołączyła 5 października do SGO "Polesie".

- Kilku oficerów z OZN 27 puł w tym dowódcy tego oddziału rtm. B. Malinowski i rtm. Z Żukowski dołączyło do Grupy "Dubno" i walczyło w oddziale kawalerii ppłk Czesława Wisłockiego^[14].

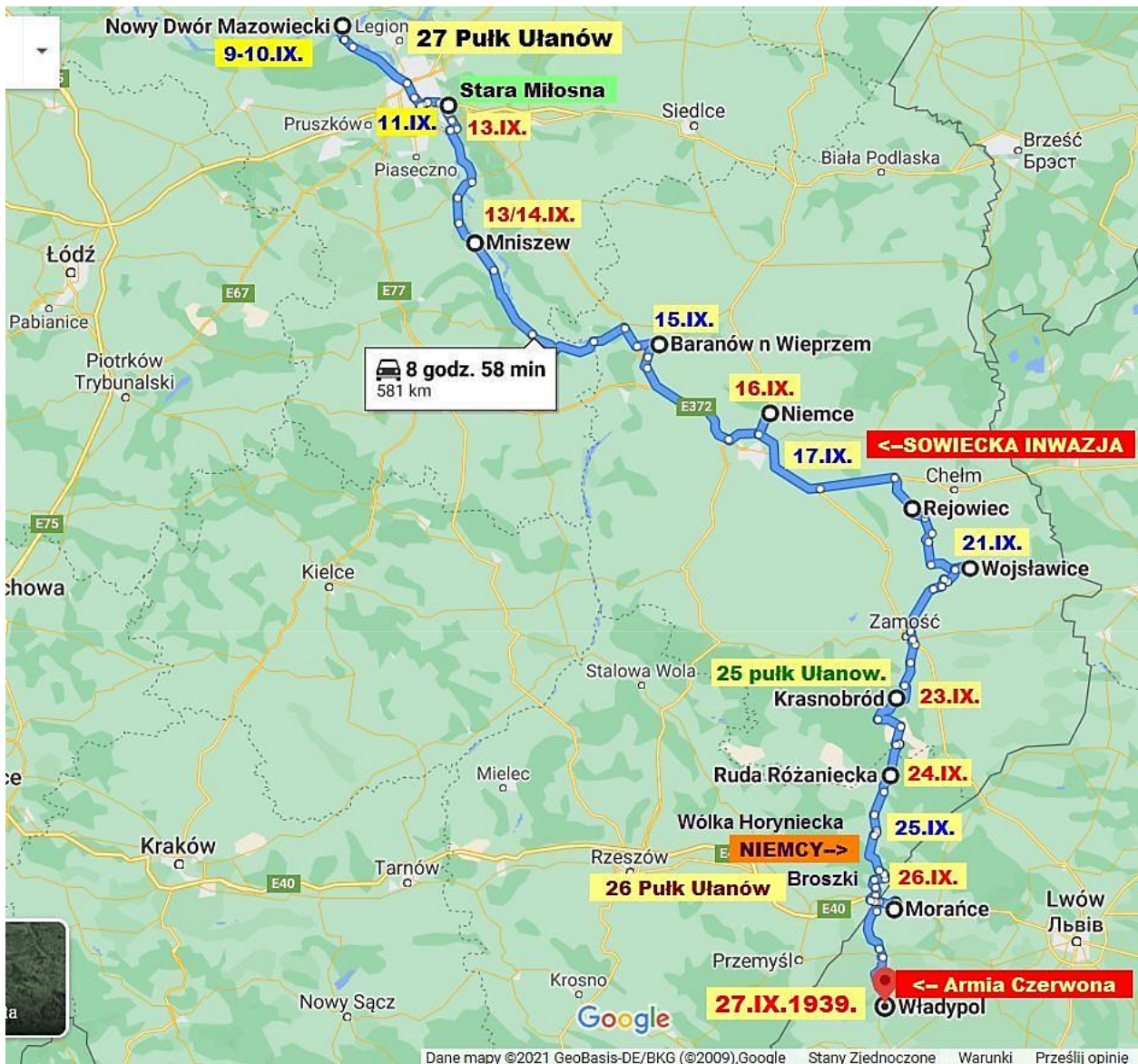
Trasa 27 Pułku Ułanów we wrześniu 1939

- Łuków, 21-400, Polska
- Lidzbark, 13-230, Polska
- Mińsk Mazowiecki, 05-303, Polska
- Sierpc, 09-200, Polska
- Mława, Polska
- Petrykozy, Polska
- Sarnowo, 87-865, Polska
- Płock, Polska
- 📍 Nowy Dwór Mazowiecki, Polska
- ⊕ Dodaj miejsce docelowe

- Nowy Dwór Mazowiecki, Polska
- Mniszew, 26-914, Polska
- Baranów n Wieprzem, 24-105, Polska
- Niemce, Polska
- Rejowiec, 22-360, Polska
- Wojsławice, Polska
- Krasnobród, 22-440, Polska
- Ruda Różaniecka, Polska
- Morańce, Obwód Iwowski, Ukraina
- Władypol, Obwód Iwowski, Ukraina, 81⁴

Podczas ostatnich dwu dni walczyli jednocześnie z **Niemcami** i z **Sowietami!**

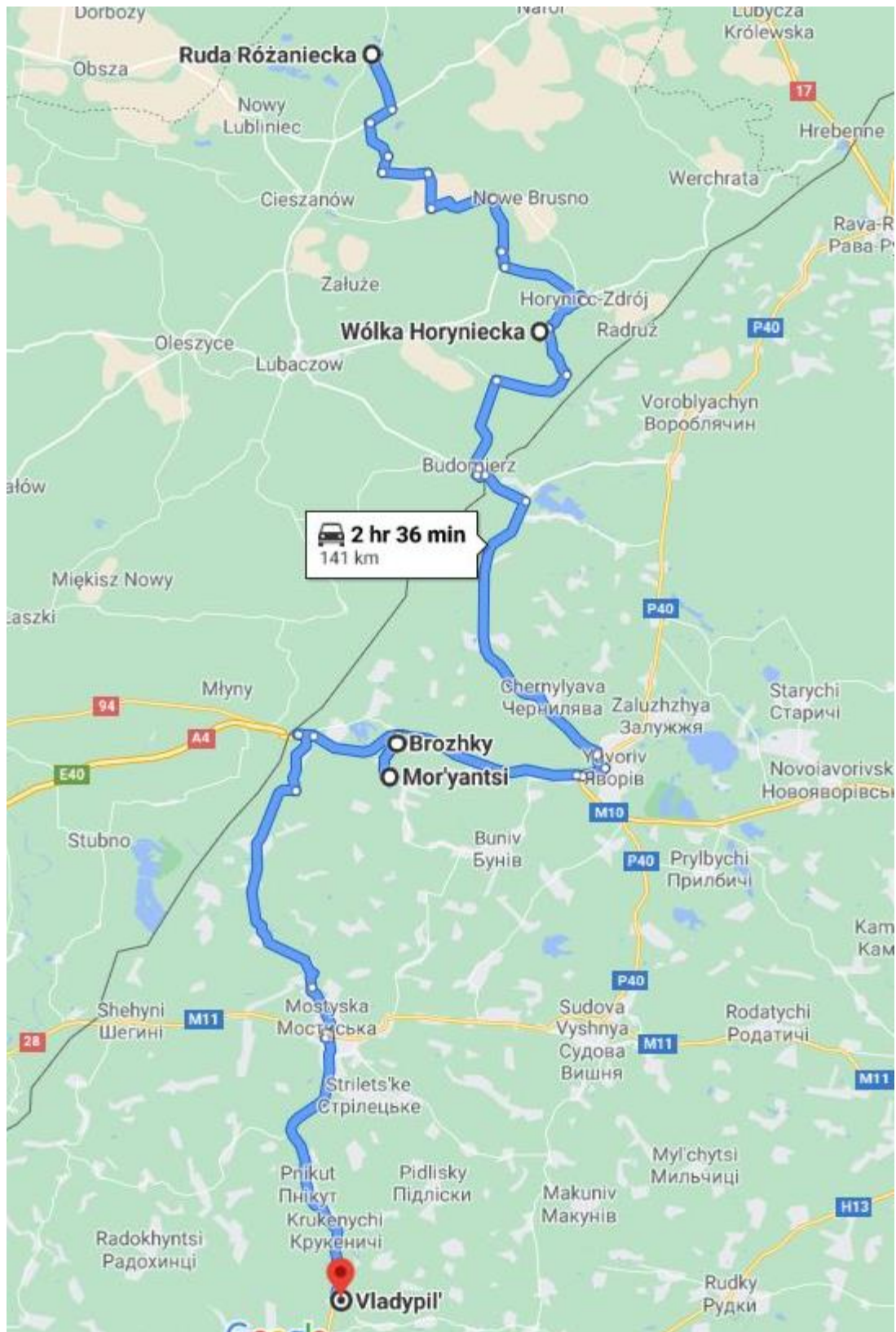

17 September 1939 – Soviet invasion of Poland

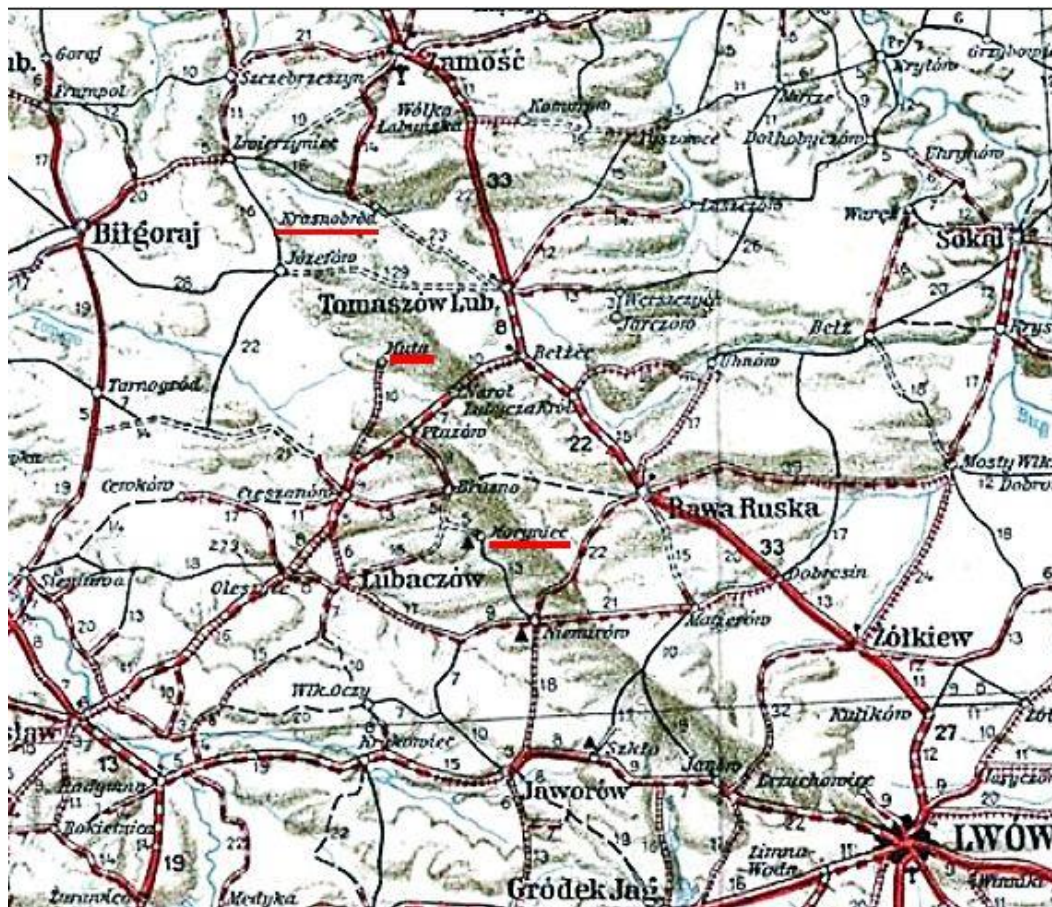

Niemiecy i Sowiecy oficerowie podczas spotkania i wspólnej defilady w Białymstoku - 22.IX.1939

Powiększony fragment współczesnej mapy Google ukazujący okolice na południe od Zamościa, gdzie toczyły się walki Nowogrodzkiej Brygady Kawalerii podczas ostatnich czterech dni (24.IX.1939 – 27.IX.1939). przed rozwiązaniem Brygady. Cienka szara linia diagonalna na mapie wskazuje obecny przebieg granicy polsko-ukraińskiej. Przed Drugą Wojną Światową tereny te były częścią Rzeczypospolitej Polskiej

Mapa drogowa Polski – 1936/37. Udało się zidentyfikować na niej położenie tylko trzech miejscowości w okolicach Zamościa (Krasnobród, Ruda Różaniecka (?) i Horyniec) - <https://niezłomni.com/mapa-samochodowa-stanu-drog-w-polsce-na-rok-1936-1937/>

Skrót uprzednio zebranych informacji - Wyjątki z poprzedniego opracowania.

<http://www.wajszczuk.pl/polski/drzewo/opracowania/lucjusz-wajszczuk.pdf>

1/ 17.I.2013 - „Dywizyjne Jednostki Służby Sanitarnej – wrzesień 1939;

(<http://www.dws.org.pl/viewtopic.php?f=79&t=129235#p1554913> (wpis - Kucharek, pułkownik)

- **902 Szpital Polowy Łuków, (Komendant) - Kapitan Lucjusz WASZCZUK** (błędny zapis nazwiska jest prawdopodobnie przyczyną naszych trudności w znalezieniu dokumentów z tego okresu). **Obecnie powtórzony przegląd archiwalny nie znalazł wyjaśnienia dla wpisu Plk. Kucharka, powyżej** Nowogrodzkich

2/ [6] Ziemia Łukowska w kampanii wrześniowej 1939 r. - Rekonstrukcja historyczna w Zalesiu – 23 sierpnia 2009 r. - <http://www.lukow.ug.gov.pl/index.php?id=20&item=284>. –

„**12 września (1939)** – (...) o świcie przez Łuków przejechała kolumna samochodów sztabu armii „Modlin”. Tego dnia na terenie powiatu łukowskiego dochodzi do pierwszych starć z oddziałami Wehrmachtu, a w Łukowie w budynku Liceum im. T. Kościuszki rozpoczyna działalność szpital **polowy** (czy **wojenny?**) kierowany przez płk. **Pawła Martyszewskiego**.”

(Uwaga, S.W.): I Kompania Sanitarna w **Modlinie** (1920-21), a także szpital wojskowy (?) w **Łukowie** (1939) nie figurują w spisach inwentarzowych znajdujących się w CAW w Rembertowie).

3/ W Bibliotece Narodowej przejrano książkę pt.: „**Łuków i okolice w XIX i XX wieku**”. Na str. **133**, w rozdziale „**Wrzesień łukowskiego garnizonu**” znaleziono zdanie: „... 10 września zapadła decyzja wycofania z Łukowa **903 szpitala polowego**, który planowano rozwinąć w **Dęblinie**, lecz przesunięto do **Łukowa**, gdzie się zatrzymał. **Personel** szpitala ewakuował się do **Brześcia**, ale pozostał sprzęt medyczny. **Dr Paweł Martyszewski**, dyrektor szpitala powiatowego **Marian Studziński** i **Dr Leon Kiernicz** zdecydowali, że uruchomią szpital polowy (**kiedy?, który?, nr?**) w Gimnazjum im. T. Kościuszki (w **Łukowie**). Szpital funkcjonował do połowy października.”